

چهارمین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر

چهارمین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر

چهارمین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر

چهارمین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر

ماصی بعید

فیلم‌های سرقتی

پلیس‌های همیشه حاضر

◀ **علیرضا محمودی**

از آخرین باری که همه داستان یک فیلم ایرانی حول محور یک سرقت باشد و قهرمان‌های فارسی‌زبان یک اثر سینمایی دنبال بازگردن گاوصندوق و عبور از دیوار و به دست آوردن رمز یک در بسته باشند، خیلی وقت است که می‌گذرد. این یک سنت است که هر از گاهی یک فیلم ایرانی در میان انبوه کمدهی‌های ازدواج، طلاق و درام‌های اجتماعی بالای شهر، پایین شهر ساخته شود که سرقت پهناه داستان فیلم باشد. زیر زائر سرقت در میان فیلم‌های جنایی فارسی در ساختار چرخه‌ای تولید فیلم در سینمای ایران به یک دایلم مهم تاریخی همیشه‌نا دیده گرفته می‌شود. پهناه‌ای که در تکرار دوره‌های بعدی تاریخ سینما همچنان در ذهن فیلمسازان زنده مانده‌است. تا قبل از تأسیس وزارت فرهنگ و هنر در سال ۱۳۴۴ اداره نمایشات که برای فیلم‌ها پروانه ساخت و نمایش صادر می‌کرد در همکاری مستقیم با شهرداری کشور بود و یک نسخه از فیلمنامه‌ها برای تصویب به ساختمان شهرداری در میدان مشق ارسال می‌شد. کارشناسان شهرداری فیلمنامه‌ها را از لحاظ نحوه حضور پلیس ارزیابی و هر گونه اشاره به قصور و سستی در وظایف مجموعه شهرداری کشور در فیلمنامه‌ها جلوگیری می‌کردند. پلیس و نیروهای ملیس با لباس شخصی پلیس در فیلم‌ها باید مقتدر و قوی و بدون کمترین ضعف به نمایش درمی‌آمدند و اگر هم رفتاری شبانیه بی‌اخلاقی و یا بی‌توجهی به قوانین در آنها دیده می‌شد باید مربوط به اجرای نقشه قهرمان پلیس مخفی می‌شد که در راه اجرای نقشه مقید به همراهی با خلافکاران شده بود. بگیروببند و سختگیری شهرداری درباره نحوه نمایش نقش پلیس در فیلم‌های ایرانی ۱۳دهه اول تاریخ سینمای ایران از یک طرف باعث شد که پلیس در فیلم‌های ایرانی از روح و رفتار انسانی رایج دور شود و بیشتر به یک ماشین اجرای وظیفه تبدیل شود و از سوی دیگر رقتن به سمت تولید فیلم‌های سرقتی که در پایان آن قهرمانان سارق سرقت خود را با موفقیت به پایان برسانند، غیرممکن شود. اگر در تریلرهای جنایی ساموئل خاچیکیان و فیلم سرقتی یوز پلنگ بدون حضور موفق پلیس پایان نمی‌پذیرد و سرنوشت قهرمانان سارق پایان ندیای آبی و دزد سوم عباس شباویز و انتهای خداحافظرفیق امیر نادری و سلف‌رنگی اش عطش و حکم تیر ابرج قادری و خط‌ویژه مصطفی کیایی خوبی و خوشی نیست، دلیلی جز همان حضور دائمی پلیس در تولید ذهنی و عملی فیلم‌های ایرانی نیست.

خبرالله تمبانی پور، کارگردان فیلم قلب رقه از تولید و حضورش در جشنواره فجر می‌گوید

فضای جنگ در بستری

عاشقانه

◀ **فهیمة پناه‌آذر**

خبرالله تقیانی پور از کارگردانان تئاتر است که پس از تجربه در تلویزیون وارد عرصه سینما شده است. تقیانی پور نخستین تجربه حضور خود در جشنواره فیلم فجر را دارد. این کارگردان «قلب رقه» را برای حضور در جشنواره جهل‌ودوم آماده کرده است. پیشینه تئاتری تقیانی پور به اوایل دهه ۸۰ برمی‌گردد؛ کارگردانی که در جشنواره‌های تئاتری و همچنین اجراها توانسته بود مخاطبان زیادی را به سالن‌های نمایش بکشاند و جزو کارگردانان مستعد تئاتر باشد. حضور وی در تلویزیون با چند کار گره خورده است. این کارگردان علاوه بر مشارکت در تولید و نمایش ۷تله‌فیلم و دستیار کارگردانی در تلویزیون، سسریال‌هایی چون «نجلای» و «ترور» را کارگردانی کرده که سریال ترور اخیرا روی آنتن تلویزیون رفته است. تقیانی پور چه در تئاتر و چه در تلویزیون و حالا در سینما همیشه قصه عاشقانه‌ای را دنبال کرده که شاید بتوان گفت این قصه عاشقانه در موقعیت‌هایی چون جنگ اتفاق افتاده است. او این بار در «قلب رقه» هم می‌گوید: این فیلم داستان عاشقانه‌ای دارد که در سرزمین داعش اتفاق می‌افتد. به‌نظر می‌رسد سازندگان این فیلم تصمیم دارند اگران بین‌المللی خود را داشته باشند. در «قلب رقه» بازیگرانی چون شهرام حقیقت‌دوست، شادی مختاری، عبدالرضا نصاری، فرهاد قائمیان، هدایت هاشمی، محمدرضا شریفی‌نیا، مصطفی ساسانی، عامر علی و مهدی شیخ‌عیسی جلوی دوربین این کارگردان رفته‌اند.

بعداز تئاتر، در تلویزیون و سینما و تقریباً همه کارهایتان یک فضای داستانی را در پیش گرفته‌اید. «قلب رقه» تا چه اندازه به فضای دیگر کارهایتان نزدیک است؟

همیشه، چه آن زمان که تئاتر کار می‌کردم و چه در تلویزیون و سینما، یک خط اصلی در همه آثارم دیده می‌شد و آن داستانی بود که در یک بستر عاشقانه رخ می‌داد. در این فیلم هم داستان عاشقانه در جغرافیایی اتفاق می‌افتد که در آن داعش وجود دارد و در اصل پایتخت داعش است. اساساً از موقعیت‌های متناقض استقبال می‌کنم. در دل یک جنگ، جنایت و خشونت عاشقانه‌ای رخ می‌دهد و همین سوزِ نظر مرا برای نوشتن طرح اولیه «قلب رقه» جلب کرد؛ شمه‌ای که در سریال‌ها و کارهای قبلی هم در نظر می‌گرفتیم.

با توجه به پروسه تولید و اکران، انتخاب بازیگران سخت شده است. بازیگران «قلب رقه» چگونه انتخاب شدند؟ همان موقع که ایده اصلی فیلم شکل گرفت، نخستین نفری که با او ایده را در میان گذاشتم، شهرام حقیقت‌دوست بود. سابقه همکاری‌ام با شهرام حقیقت‌دوست از تئاتر شروع شد و سال ۹۶ یک نمایش را در سالن اصلی تئاتر شهر شروع کردیم که از آن همکاری لذت بردم. از همان ابتدا انتخاب من شهرام بود و او نیز پذیرفت. با انتخاب بازیگران قهرمان و ضدقهرمان فیلم شکل گرفت.

اینکه دست روی قصه و فضاهایی می‌گذارید که در آن جنگ است یا داعش و… را به تصویر می‌کنشد، شائبه کار سفارشی را به وجود می‌آورد. «قلب رقه» به سفارش نهادهی تولید شده است؟ این فیلم اصلاً سفارشی نبود و خودم مشتاق به ساختش بودم. فیلمنامه را نوشتم و تصویربرداری را شروع کردیم. «قلب رقه» حاصل سرمایه‌گذاری و اهتمام بخش خصوصی است که تهیه‌کنندگی آن را سعید پروینی بر عهده دارد. همانطور که گفتم علاوه بر فضا و موقعیتی که در فیلم است، همیشه چه در نمایش‌هایی چون «کلنل» و «یوقلمون» که اجرا کردم و چه در سریال‌هایی که ساختم، اتفاقاتی که موقعیت عشقی در آن شکل می‌گیرد را دوست دارم. همیشه درام عشقی همراه من بوده و در «قلب رقه» هم وجود دارد.

رقه» هم وجود دارد.

رقه» هم وجود دارد.

رقه» هم وجود دارد.

رقه» هم وجود دارد.

رقه» هم وجود دارد.

رقه» هم وجود دارد.

شاید خیلی‌ها بگویند این فیلم‌ها بیشتر جنبه سفارشی دارند یا اینکه کسی مشتاق تولیدش نیست؟

این موضوع هیچ‌وقت تاریخ مصرف ندارد. حضور داعش همچنان حس می‌شود. نمونه بارزش را اخیراً دیدیم و به‌تازگی اتفاق تلخ کرمان را حس کردیم. داعش و طالبان همچنان وجود دارند و باید به آنها پرداخته شود.

با توجه به پروسه تولید و اکران، انتخاب بازیگران سخت شده است. بازیگران «قلب رقه» چگونه انتخاب شدند؟ همان موقع که ایده اصلی فیلم شکل گرفت، نخستین نفری که با او ایده را در میان گذاشتم، شهرام حقیقت‌دوست بود. سابقه همکاری‌ام با شهرام حقیقت‌دوست از تئاتر شروع شد و سال ۹۶ یک نمایش را در سالن اصلی تئاتر شهر شروع کردیم که از آن همکاری لذت بردم. از همان ابتدا انتخاب من شهرام بود و او نیز پذیرفت. با انتخاب بازیگران قهرمان و ضدقهرمان فیلم شکل گرفت.

با توجه به فروش فیلم در گیشه، شما سراغ بازیگرانی که گیشه را تضمین کنند، نرتزید؟

به‌نظم بازیگران این فیلم علاوه بر توانمندی فوق‌العاده‌ای که دارند، چهره‌هایی شناخته‌شده هستند. موافق این موضوع نیستم که بازیگر شناخته‌شده می‌تواند ناجی گیشه باشد؛ چراکه خیلی از فیلم‌های سینمایی با وجود چهره در گیشه شکست خوردند؛ این موضوع نسبی است. این موضوع را هم بگویم که ما اکران بین‌المللی را مدنظر داریم.

از الان برای اکران «قلب رقه» در دیگر کشورها برنامه‌ریزی کرده‌اید؟

بله، ما بیشتر به فکر اکران بین‌المللی فیلم هستیم. در کشورهای همسایه چقدر بازیگران ما را می‌شناسند. به‌نظر من قصه در یک فیلم خیلی مهم است؛ قصه خوب مخاطب خود را پیدا می‌کند. ذائقه مردم به‌سمت قصه رفته است. قصه خوب چه در سریال و چه در فیلم جواب داده و تجربه نشان داده که وقتی به سمت قصه‌گویی رفته‌ایم توانسته‌ایم کار قابل‌قبول بسازیم. به‌نظم جلوه‌های ویژه و اینکه قصه هنری‌ای خلق می‌کنم که خودم بلد هستم و می‌فهمم، دیگر در جذب مخاطب جواب نمی‌دهد؛ کما اینکه در جاهایی هم مخاطب را پس زده است.

چه شد که «قلب رقه» را به سوریه بردید و بخش اعظم فیلم در کجا فیلمبرداری شد؟

کل ایران را گشتیم و چند لوکیشن مدنظر داشتیم، اما حجم خرابی‌ای که در فیلم لازم داشتیم را نمی‌شد در هیچ کشور دیگری به جز عراق و سوریه پیدا کرد؛ بنابراین ترجیح دادیم به سوریه سفر کنیم که بخش اعظم فیلم در این کشور فیلمبرداری شد.

هنرینه تولید «قلب رقه» زیاد بود؟ یا توجه به اینکه معمولاً تولید این‌گونه فیلم‌ها همیشه هنرینه‌های زیاد داشته است. به جز آن می‌توانم بگویم که هنرینه این فیلم اگر از فیلم جشنواره بیشتر بوده یا ۱۵ ا فیلم دیگر خیلی کمتر بوده است.

چه شد که این فیلم را به جشنواره فجر آوردید؟

سابقاً جشنواره فجر را با تئاتر تجربه کرده بودم و بعد از حضور چند دوره در جشنواره تئاتر فجر تصمیم گرفتم، اگر قرار باشد کاری تولید کنم، این بار در جشنواره فیلم فجر باشد.

آیا جشنواره و امکان ارتباط با مخاطبان و اکران فیلم در جشنواره می‌تواند کمکی به موفقیت فیلم در نمایش عمومی داشته باشد؟

هرچند این موضوع نسبی است، اما نمی‌توان منکر این موضوع شد که دیده شدن فیلم در جشنواره به اکران عمومی کمک می‌کند و نوعی تبلیغ برای فیلم به حساب می‌آید. برخی از فیلم‌ اولی‌ها برای اینکه در جشنواره فیلمشان دیده شد یا جایزه گرفتند، توانستند در اکران موفق باشند.

متولد تهران

محمود کلاری با فیلم

تابستان همان سال چهره خاص

جشنواره در روز دوم بود

محمود کلاری، مدیر فیلمبرداری شاخص سینمای ایران که امسال با سومین ساخته بلند سینمایی‌اش به جشنواره آمده، چهره خاص روز دوم بود. نشست رسانه‌ای «تابستان همان سال» در دومین روز از جهل‌ودومین جشنواره فیلم فجر برگزار شد. در این نشست علاوه بر محمود کلاری (کارگردان)، علی اوجی (تهیه‌کننده)، سمیرا حسن پور، فریبا نادری، رایان سررک، رونیکا بهرام‌زاده (بازیگران)، کوهیار کلاری (مدیر فیلمبرداری) و کامیاب امین‌عشاری (طراح صحنه) حضور داشتند. «تابستان همان سال» که احتمالاً شخصی‌ترین فیلم جشنواره امسال است، مبین دغدغه‌ها و دل‌مشغولی‌های کلاری و نمایانگر سینمایی است که خالق قاب‌های به‌یادماندنی سینمای بس از انقلاب، دوست دارد.

سعی کردم قصه‌گو باشم

اگر افراد تر بیشن اول فیلم را نشنوتند، متوجه داستان نمی‌شوند. واقعیت امر این است که من سعی کردم در این فیلم قصه‌گو باشم؛ دقیقاً مانند مادر بزرگ خودم و سعی کردم ۹۰ دقیقه برای مخاطبان قصه‌گو تعریف کنم، زیرا در سینمای ما اکنون قصه‌گویی رنگ باخته است.

ریتیم فیلم را نباید دستکاری کرد

هیچ تدبیری برای ریتیم کند یا تند فیلم نداشتیم. براساس تجربه ۴دهه‌ای در ارتباط با افرادی که با آنها در ارتباط بودم و از هر کدام آموختم، فکر کردم که در ارتباط با موضوع باید فیلم بسازی و ریتیم تند و کند به برداشت مخاطب روز بستگی دارد. این را از من بشنوید که دست کاری در این مقوله به فیلم ضربه می‌زند. فیلمی که فطرت کندی دارد، با هیچ تدبیری تند نمی‌شود. فیلم با مضمون و محتوای هر سکانس ریتیم می‌گیرد.

شعری از نیما یوشیج درونمایه اصلی فیلم بود
داریم می‌بینیم که بافت قدیمی شهر در حال خراب‌شدن است و جای خود را به یک معماری بی‌هویت می‌دهد. من متولد و بزرگ‌شده تهران هستم و ریشه خانوادگی من به شمال تهران بازمی‌گردد. نیما یوشیج با پدر بزرگ من همشهری بود و شعری از نیما درونمایه اصلی فیلم من محسوب می‌شود.

تابستان را در زهستان فیلمبرداری کردیم

من خیلی در این فیلم خوش‌شانس بودم و افرادی که کنار من حضور داشتند، با تمام وجودشان کار کردند و همه داشته‌شان را گذاشتند تا این فیلم شکل بگیرد. مادر این فیلم یک خانه را به‌طور کامل ساختم. زیرا به دلایل مختلف در لوکیشن‌های دیگر امکان کار نداشتیم. قرار بود ما اواخر تابستان فیلم را شروع کنیم، اما به‌دلیل مشکلاتی که پیش آمد مجبور شدیم در زمستان فیلمبرداری کنیم. در طول فیلم هم عاشقی این دو بازیگر کوچک شده که همه شرایط و سختی‌ها را در طول فیلمبرداری تحمل کردند.

کوتاه‌تر از گزارش

ظاهر و مسیری که

مرکز سینمایی کانون

طی کرده است

نشست خبری فیلم «ظاهر» با حضور حسین عامری کارگردان، محمدرضا کریمی صارمی تهیه‌کننده، نسیم باستانی نویسنده، هادی شلالوند مدیر فیلمبرداری، علیرضا نیکولمل تک‌صداگذار، حامد محمودی، کیمیا زارعی و مریم معینی بازیگران این فیلم، آخرین نشست بود که باامداد ۱۳ بهمن‌ماه در خانه جشنواره برگزار شد. کریمی صارمی در ابتدای این نشست گفت: سینما به حمایت و نگاه جدید نیاز دارد. عامری نیز در ادامه بیان کرد: از همه دوستان که در این کار زحمت کشیدند، تشکر می‌کنم. کمک و حمایت آقای معینی و دلپاک خیلی کمک‌کننده بود. از آقای کریمی صارمی که به من اعتماد کردند، سیاست‌گزارم و خوشحالم کارم جای است که فیلمسازهای بزرگ در آنجا کار داشته‌اند. نسیم باستانی نویسنده این اثر گفت: شاید به زعم بعضی‌ها زمان چنین فیلم‌ها و داستان‌هایی گذشته باشد ولی نمی‌شود این را کنار گذاشت. ما اینجایا باشیم. البته بیشترین کار و زحمت را همسرم به‌عنوان کارگردان انجام داده است. صارمی گفت: تهیه‌کننده‌ای در جایی‌از من پرسید چرا این مسیر را برای سینمای خود انتخاب کرده‌ای؟

کانون پرورش فکری به‌عنوان تولیدکننده پیشرو معتقد است چنین فعالیت‌هایی و این ادبیات ضرورت سینمات. قصه این فیلم مربوط به یک جغرافیای خاص نیست و قطعاً دنیا چنین مداخلاتی خواهد داشت. قصه، فرار و فرودهایی دارد و مسیر آنقدر خوب است که منحنی خوبی در فرار و فرود فیلم طی شده است. حامد محمودی بازیگر «ظاهر» در ادامه نشست درباره چالش‌های خود در این فیلم گفت: من دیر به پروژه اضافه شدم و فرصت تحلیل زیادی وجود نداشت اما با آقای عامری جلسه‌ای داشتیم و درباره بن‌مایه فیلم و کاراکتر صحبت کردیم. مریم معینی در بخش دیگر این نشست گفت: این فیلم پروژه بسیار سختی بود و خدا را شاکرم که همه چیز به خوبی پیش رفت. به آقای عامری هم گفتم که شما خیلی خوب بلد هستید از بازیگر بازی بگیرید. کیمیا زارعی بازیگر دیگر فیلم در ادامه مطرح کرد: این فیلم نخستین تجربه سینمایی من بود و عجب وارد پروژه شدم. از آقای عامری بابت اعتمادشان سیاست‌گزارم. این فیلم حال و هوای عجیبی داشت و امشب که اینجا هستم بسیار خوشحالم.

روزنامه چهل‌ودومین

جشنواره بین‌المللی فیلم فجر

42nd
FAJR INTERNATIONAL
FILM FESTIVAL
شماره ۱۴۰۲ - ۱۴۰۲